

ΤΟ ΦΥΛΟ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΗΡΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Ορίζοντας Ευρώπη
ΠΥΛΩΝΑΣ II: Παγκόσμιες Προκλήσεις και Βιομηχανική
Ανταγωνιστικότητα
Ομάδα 1 Υγεία και Ομάδα 2 Πολιτική προστασία για
την κοινωνία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για το επόμενο Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία (2021-2027), «Ορίζοντας Ευρώπη». Με το 2ο Ενημερωτικό Έγγραφο, απευθύνεται έκκληση για ανάληψη δράσης με στόχο την ορθή ενσωμάτωση και προβολή των ζητημάτων που αφορούν στο φύλο στον Πυλώνα II Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα (συνολικά, αλλά και μεμονωμένα στο πλαίσιο των Πολυθεματικών Ομάδων 1 Υγεία και 3 Πολιτική Προστασία για την Κοινωνία).¹

Τι αφορά ο Πυλώνας II Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη»;

Ο Πυλώνας II εστιάζει στον **2ο ειδικό στόχο του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη»: την ενίσχυση του αντίκτυπου της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη**, στην υποστήριξη και στην εφαρμογή **ενωσιακών πολιτικών, καθώς και στην υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων από τη βιομηχανία και την κοινωνία με σκοπό την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλή-**

σεων (Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης -**ΣΒΑ**). Ως εκ τούτου, θα χρηματοδοτήσει δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο και σε όλο το εύρος των έξι Πολυθεματικών Ομάδων με απώτερο σκοπό την ενσωμάτωση βασικών προκλήσεων και ευκαιριών στην πολιτική και στην

1 | Το παρόν Ενημερωτικό Έγγραφο επικαιροποιήθηκε τον Δεκέμβριο 2020 στη βάση νεότερων αποφάσεων για τη δομή του Πυλώνα II του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη».

Η ισότητα των φύλων, ως ΣΒΑ, απαιτεί ειδικό Τομέα παρέμβασης: επιπλέον, η ενσωμάτωση του βιολογικού/κοινωνικού φύλου ως οριζόντιου ζητήματος σε όλες τις Ομάδες και τους Τομείς παρέμβασης του 2ου Πυλώνα του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» αποτελεί κινητήρια δύναμη για βελτιώσεις στον τομέα των επιστημών και αύξηση των δυνατοτήτων καινοτομίας ΕΕ

ανταγωνιστικότητα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και παγκοσμίως:

1. Υγεία
2. Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς
3. Πολιτική προστασία για την κοινωνία
4. Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα
5. Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα
6. Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον

Επιπλέον, **κάθε Πολυθεματική Ομάδα διαρθρώνεται σε σειρά τομέων παρέμβασης**, που είναι σχεδιασμένοι έτσι ώστε να παρέχουν κίνητρα για διεπιστημονική, διατομεακή, διαπολιτική και διεθνή συνεργασία μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, αποστολών και συμπράξεων.

Πατί έχει το φύλο τόσο άμεση σχέση με τον Πυλώνα II του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη»:

- 1) Καταρχάς, δεδομένου ότι ο **πέμπτος Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ**

είναι **«Η επίτευξη της ισότητας των φύλων και η χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών»** και ότι ο 2^{ος} Πυλώνας του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» εστιάζει στους ΣΒΑ, είναι καίριας σημασίας να ληφθεί υπόψη ρητώς σε αυτό το σημείο η ισότητα των φύλων και να προβληθούν οι βασικές ειδικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην ΕΕ και παγκοσμίως στους διάφορους τομείς της ζωής. Με αυτό τον τρόπο θα τονωθούν οι δραστηριότητες Ε&Κ που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των ενωσιακών και παγκόσμιων προκλήσεων με τεκμηριωμένο τρόπο, υιοθετώντας μια προσέγγιση με βάση το φύλο. Η εύλογη λύση είναι να συμπεριληφθεί ρητώς **η ισότητα των φύλων ως συγκεκριμένος Τομέας παρέμβασης** στην Ομάδα 3 Πολιτική Προστασία για την Κοινωνία.

2) Καίριας σημασίας, επίσης, είναι **να διασφαλιστεί η ορθή ενσωμάτωση του βιολογικού/κοινωνικού φύλου στο περιεχόμενο Ε&Κ ως οριζόντιου ζητήματος**, καθώς αποτελεί κινητήρια δύναμη για την επιστημονική ποιότητα, τον αντίκτυπο και τη δυνατότητα καινοτομίας των δραστηριοτήτων Ε&Κ που θα υλοποιηθούν **στο πλαίσιο και σε όλο το εύρος όλων των Ομάδων και Τομέων παρέμβασης του Πυλώνα II**.

Γενικές Συστάσεις για τον Πυλώνα II

- Δεδομένου ότι κάθε Ομάδα του Πυλώνα II συμβάλλει σε πολλούς ΣΒΑ, αλλά σε καμία δεν αναφέρεται ο **ΣΒΑ 5 «Η επίτευξη της ισότητας των φύλων και η χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών»**, θα πρέπει να αναγνωρισθεί ρητώς στο Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» ως βασική και στρατηγική πρόκληση η οποία συμβάλει στην επίτευξη άλλων ΣΒΑ και τομεακών πολιτικών της ΕΕ.

- Σε κάθε Ομάδα και Τομέα παρέμβασης θα πρέπει να απαιτείται **ανάλυση του βιολογικού/κοινωνικού φύλου και αναφορά των αποτελεσμάτων ανά βιολογικό και κοινωνικό φύλο** ως οριζόντιο ζήτημα του Πυλώνα II, προκειμένου να παράγεται αμερόληπτη γνώση, αντίκτυπος και καινοτομία χωρίς αποκλεισμούς. Η γνώση, ο αντίκτυπος και η καινοτομία σχετίζονται άμεσα με το φύλο επειδή έχουν να κάνουν απαραίτητως με ανθρωπινες δραστηριότητες και εμπλέκουν ανθρώπους, άμεσα ή έμμεσα, ως δικαιούχους, χρήστες κτλ. Οι πολιτικές για το κλίμα, παραδείγματος χάρη, μπορεί να επηρεάσουν διαφορετικά ομάδες ανδρών και γυναικών.

Συστάσεις αναφορικά με το φύλο στην Ομάδα 1 Υγεία

- Η Ομάδα «Υγεία» θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα **ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και κοινωνικές συνθήκες διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων ομάδων βιολογικού και κοινωνικού φύλου**, κατά τη διαδικασία βελτίωσης και προστασίας της υγείας των πολιτών, αλλά και στο πλαίσιο προσπαθειών να καταστούν τα δημόσια συστήματα υγείας δικαιότερα, αποδοτικότερα και πιο καινοτόμα.
- Να λαμβάνονται υπόψη ρητώς **το κοινωνικό ή/και το βιολογικό φύλο ως συναφείς μεταβλητές** στις γενικές κατευθύνσεις έρευνας σε όλους τους Τομείς παρέμβασης αυτής της Ομάδας όπως για παράδειγμα οι αιτίες, η θεραπεία και οι επιπτώσεις της κακής διανοητικής υγείας σε άνδρες και γυναίκες: οι διαφορές βιολογικού και κοινωνικού φύλου όσον αφορά στις υγειονομικές ανάγκες των εφήβων (συμπεριλαμβανομένων των αναγκών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας) και η χρήση αντιπροσωπευτικών ως προς το φύλο δειγμάτων κατά τη δοκιμαστική εφαρ-

μογή καινοτόμων θεραπειών ή μελετών που εξετάζουν τις κατευθυντήριες γραμμές θεραπείας λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου με στόχο την πρόωση ασφαλών μεθόδων χωρίς αποκλεισμούς.

Συστάσεις αναφορικά με το φύλο στην Ομάδα 3 Πολιτική Προστασία για την Κοινωνία

- Το Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» πρέπει να αναγνωρίσει ρητώς ότι η ενίσχυση των **ευρωπαϊκών δημοκρατικών αξιών συνεπάγεται υποχρεωτικά συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων** και του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν οι Ευρωπαϊκές στους οικονομικούς μετασχηματισμούς που θα συμβάλλουν στην ένταξη και στην ανάπτυξη.

- Η ισότητα των φύλων πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένας συγκεκριμένος Τομέας παρέμβασης** στην εν λόγω Ομάδα επειδή συνιστά τομεακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παγκόσμια πρόκληση (ΣΒΑ 5) που απαιτεί ειδική έρευνα σχετικά με το φύλο. Με αυτό τον τρόπο θα καταστεί δυνατός ο καθορισμός γενικών κατευθύνσεων στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας που θα εστιάζουν στις πολιτικές ισότητας των φύλων της ΕΕ (παρέχοντας, παραδείγματος χάρη, βασισζόμενα στη γνώση αποδεικτικά στοιχεία ανά φύλο σχετικά με τον αντίκτυπο των εν λόγω πολιτικών) και σε καινοτόμες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των βασικών στόχων για την επίτευξη του ΣΒΑ 5 (π.χ. αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας λόγω φύλου και των διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών, εξεύρεση καλύτερων στρατηγικών για τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών σε όλους τους τομείς της πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης και της εκτίμησης των εργασιών φροντίδας υγείας που αναλαμβάνουν).
- Να λαμβάνεται υπόψη ρητώς **το κοινωνικό ή/και το βιολογικό φύλο ως οριζόντιο ζήτημα** στις γενικές κατευθύνσεις έρευνας στους υπόλοιπους τομείς παρέμβασης αυτής της Ομάδας όπως για παράδειγμα η σχέση μεταξύ των ρόλων γυναικών και ανδρών και των ανθεκτικών στις καταστροφές κοινωνιών· ο ρόλος των γυναικών και της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στους κοινωνικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς· ο αντίκτυπος της βίας λόγω φύλου στην ασφάλεια των κοινωνιών μας και οι διαφορές μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας, στη φτώχεια και στις συνθήκες εργασίας· η ψηφιοποίηση, η χρήση τεχνολογιών των πληροφοριών και η ιδιότητα του ψηφιακού πολίτη· η κινητικότητα και

η μετανάστευση και άλλες κοινωνικές προκλήσεις.

Συμπεράσματα

Η εξέταση του ζητήματος του φύλου στον Πυλώνα II, τόσο ως συγκεκριμένου Τομέα παρέμβασης όσο και ως οριζόντιου ζητήματος, θα συμβάλει σε καλύτερες ενωσιακές και παγκόσμιες πολιτικές για την επίτευξη του ΣΒΑ 5 και των υπόλοιπων ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Θα συμβάλει, επίσης, στην προώθηση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας, της ασφάλειας και της πολυδεκτικότητας στην ΕΕ. Συνεπώς, συνιστάται ιδιαίτερα να προστεθεί το ζήτημα της ισότητας των φύλων στον Πυλώνα II του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» ως ειδικός Τομέας παρέμβασης στην Ομάδα 3 Πολιτική Προστασία για την Κοινωνία και να ενσωματωθεί ρητώς το φύλο ως οριζόντιο ζήτημα στο πλαίσιο και σε όλο το εύρος όλων των ομάδων και Τομέων παρέμβασης του Πυλώνα II.

Παραπομπές

European Commission (2018) *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination*. [And Annexes to it]

European Economic and Social Committee (2015) *Opinion on Women in Science (2015/C 012/02)*.

Schiebinger, L., Klinge, I., Sánchez de Madariaga, I., Paik, H. Y., Schraudner, M., and Stefanick, M. (Eds.) (2011-2018) *Gendered Innovations in Science, Health & Medicine, Engineering and Environment* (genderinnovations.stanford.edu).

Helsinki Group on Gender in R&I (2017) *Position paper on H2020 interim evaluation and preparation of FP9*.

H2020 Advisory Group on Gender (2016) *Report for the strategic Programming – Gender as a cross-cutting issue in H2020 Work Programme 2018-2020* and its position Paper "*For a better integration of the gender dimension in the Horizon 2020 Work Programme 2018-2020*" (December 2016).

WISET & PORTIA (2016) *The Role of Gender-based Innovations for the UN Sustainable Development Goals Toward 2030: Better Science and Technology for All.*

Επικοινωνήστε μαζί μας:

www.genderaction.eu
info@genderaction.eu
[@GENDERACTION_EU](https://www.instagram.com/GENDERACTION_EU)

Το εν λόγω έργο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας «Ορίζοντας 2020» της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει της υπ' αριθ. 741466 Σύμβασης Επιχορήγησης.

Αποποίηση ευθυνών: Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο είναι αποκλειστικά του έργου και δεν αντικατοπτρίζουν τις απόψεις και τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για την όποια χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.